

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

-

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

44 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Esitys:

- Metsästysmahdollisuudet tulee turvata suojelualueiden perustamisesta huolimatta.

Kun luonnonsuojelualue perustetaan valtion metsästyslupa-alueelle tai muussa metsästyskäytössä olevalle alueelle, tulee lähtökohtaisesti metsästys sallia. Toissijaisesti valtion tulisi osoittaa tilalle vastaavan kokoinen metsästysalue vastaavalta saavutettavuudelta.

Mahdollisesta metsätaloudellisesta käytöstäänkin huolimatta lupa-alueet edustavat metsästäjille jonkinasteisia ”metsästyksellisiä kansallispuistoja”.

50 § Kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännökset

Eesitys:

- Rauhoitussäännöksiä tarkistettava määräajoin vastaamaan muuttuvia olosuhteita.

Rauhoitussäännöksiä tulisi tarkistaa aika-ajoin. Usein käy niin, että paikalliset heräävät aiheutuneisiin esteisiin vasta luonnonsuojelualueen perustamisen jälkeen, kun konkreettiset muutokset tulevat näkyviksi. Lisäksi luonto, lajisto ja populaatiokoot muuttuvat. Siksi olisi syytä tarkastaa rauhoitussäännökset ensin kolmen vuoden kuluttua perustamisesta, sitten 10 vuoden ja myöhemmin 10 tai 20 vuoden välein, jotta rauhoitussäännökset vastaisivat tarkoitustaan joko poistamalla turhaksi tai haitalliseksi havaittu rajoitus tai lisäämällä rajoitus, jolle on tullut ennalta arvaamaton perusteltu tarve.

51 § Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Ensimmäisen momentin kohta 1)

Metsästäjäliitto pitää tärkeänä lisänä kävijäturvallisuutta parantavien rakennelmien rakentamisen ja kunnostamisen sallimista. Tähän kuuluu myös metsästystornien kunnostaminen silloin, kun alueella metsästys on sallittu. Metsästystornien olemassaolo ja kunnostaminen lisäävät kävijäturvallisuutta pienentämällä vaara-aluetta merkittävästi laukauksen suuntautuessa maata kohden paikoilla, joissa luodin kauemmas kulku ei muutoin maaston muotojen vuoksi estyisi. Metsästyskävijöiden ja muiden kävijöiden turvallisuutta edistää lisäksi se, että tornit ovat vastaisuudessa kunnossa ja turvallisia kiivetä.

kohta 10)

Eesitykset:

- Ajo sallituksi yleisesti hirvieläimille

- valkohäntäkaurista on nimitettävä valkohäntäpeuraksi tai tarkennettava nimitystä tieteellisellä nimellä *odocoileus virginianus*.

Hirven ajo on ollut mahdollista voimassa olevassa laissa. Metsästäjäliitto pitää valkohäntäpeuran lisäämistä ajettaviin lajeihin tärkeänä ja positiivisena asiana.

Koska metsästyslainsäädäntö jo vastaa riistalajien kestävästä käytöstä, vastaisi muuttuviin olosuhteisiin parhaalla tavalla sallia hirvieläinten ajo yleisesti kahden lajin nimeämisen sijaan. Esimerkiksi metsäkauris on jo useilla paikoilla hyvin runsas aiheuttaen vahinkoja paitsi alueiden ulkopuolella, myös niiden sisällä sen kasvistoon. Erityisen herkkiä ympäristöjä ylilaidunnukselle ovat saaristot. Suojelualueet toimivat parhaimmillaan ja pahimmillaan reservaattina. Vaikka muiden hirvieläinten, kuten kuusipeuran ja metsäpeuran määrät eivät aiheuta juuri nyt vastaavia haittoja, tulisi niitäkin voida ajaa. Riistakeskuksen myöntämällä luvilla varmistetaan joka tapauksessa pyynnin kestävyys. Mikäli metsästyksessä on käytössä kaatolupia useille lajeille sekä tarkoitus pyytää myös lupavapaata metsäkaurista, on käytännön metsästyksessä vaikea tietää mikä yksilö tuli kansallispuiston sisältä ajosta ja mikä mahdollisesti kansallispuiston rajan ulkopuolelta passiin. Siten kansallispuiston sisältä ajettaessa joudutaan pidättäytymään muiden hirvieläinten pyynniltä, vaikka ne metsästettäviä olisivatkin.

Lisäksi liitto katsoo, että terminä tulee käyttää valkohäntäkauriin sijaan metsästyslain käyttämää nimitystä valkohäntäpeura, taikka vähintään tarkentaa valkohäntäkauris -nimitystä latinankielisellä nimellä metsästäjän oikeusturvan lisäämiseksi. Koska metsästyslaki ja -lupahallinto eivät tunne sellaista eläintä kuin valkohäntäkauris, jää epävarmaksi, voiko metsästysluvalla, joka on annettu valkohäntäpeuralle, pyytää lainkaan alueella, jonka maanomistaja on antanut luvan jonkin muun nimisen eläimen pyyntiin? Lisäksi nimitys on puhekielessä sekoitettavissa metsäkauriiseen, jos puhutaan kauriista. Liitosta tätä epävirallisen nimitysryhmän nimiehdotusta valkohäntäkauris ei tule käyttää lainsäädännössä yleisesti vakiintuneen ja metsästyslaissa käytetyn nimen sijaan.

Kohta 11)

Muutos sallia eläimen lopettaminen ja saaliin haltuunotto ilmoituksella vähentää paitsi lupabyrokratiaa, myös nopeuttaa eläimen eettiseen lopettamiseen vaadittavia toimenpiteitä ja on siksi erittäin kannatettava.

Lisäksi pykälän sujuvoittaminen haitallisten vieraslajien ja eläinperäisten tautien hallinnan osalta ovat tarpeellisia lisäyksiä.

52 § Luvanvaraiset poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Ensimmäisen momentin kohta 2)

Suojellun luontoarvon, oli se sitten kasvi- tai eläinlaji taikka maaston tai ympäristön olosuhde, säilyttämiseksi ja turvaamiseksi on tärkeää mahdollistaa tarvittaessa puuttuminen myös eläinyksilöiden tai kantojen runsastumisen aiheuttamaan haittaan, johon kirjaus vastaa riittävällä tavalla ja on selvä parannus aiempaan.

Kohta 3)

Ihmisen turvallisuudelle ja omaisuudelle eläinyksilöstä aiheutuvan uhan poistamismahdollisuuden huomioiminen sujuvoittaa tarvittavia toimenpiteitä ja on tervetullut tarkennus.

Kohta 7)

Muidenkin rakennusten ja rakennelmien entisöinti ja kunnostus vastaa kansallispuistoalueiden tarpeita ja lisää kävijäturvallisuutta sekä -mielekkyyttä.

53 § Muun valtion luonnonsuojelun alueen rauhoitussäännökset

Esitykset:

- Riistaeläinten metsästyksen kestävydestä säättäminen jätettävä maa- ja metsätalousministeriölle.
- Rauhoitussäännöksiä tarkistettava määräajoin vastaamaan muuttuvia olosuhteita.

Metsästäjäliitto pitää metsästyslain 8 §:n oikeuden ohella muidenkin metsästysmahdollisuuksia tarpeellisena. Metsästyksen mahdollinen rajaaminen luonnonsuojelun alueilla vain kuntalaiselle riistakantojen turvaamiseksi ja hoitamiseksi on tuettu perusteluna ja on tarpeeton. Riistakantojen turvaaminen ja hoitaminen on metsästyssääntelyn alasta ja siitä päättää maa- ja metsätalousministeriö sekä Riistakeskus vuosittain metsästysaikojen, rauhoitusten, kiintiöiden ja lupamenettelyjen avulla. Riistakantojen säätelytehtävä kuuluu metsästyslakiin ja riistaviranomaisille. Vastaava säätely luonnonsuojelun alalla on kaksinkertaista säätelyä.

Metsästäjäliitto pitää erittäin tärkeänä, että myös ympäristöministeriön asetuksella voidaan päättää mahdollisesta metsästyksen sallimisesta. Usein muut, pienilaiset luonnonsuojelun alueet perustetaan jonkin kasvi- tai eliölajin taikka luontotyyppin suojelemiseksi, johon metsästys ei liity tai vaikuta mitenkään. Metsästyksen rajoittaminen usein sirpaloittaa metsästyksen käytettäviä alueita ja

perusteetta rajoittaminen pykälien taakaa on aiheuttanut paljon luonnonsuojelualueiden perustamisen vastustusta sekä suojelun hyväksyttävyyden heikentymistä. Siksi mahdollisuus metsästyksen sallimiseen mahdollisimman laajasti silloin, kun perustetta sen rajoittamiselle ei ole, tulee olla mahdollista.

Rauhoitussäännöksiä tulisi tarkistaa aika-ajoin. Usein käy niin, että paikalliset heräävät aiheutuneisiin esteisiin vasta luonnonsuojelualan perustamisen jälkeen, kun konkreettiset muutokset tulevat näkyviksi. Lisäksi luonto, lajisto ja populaatiokoot muuttuvat. Siksi olisi syytä tarkastaa rauhoitussäännökset ensin kolmen vuoden kuluttua perustamisesta, sitten 10 vuoden ja myöhemmin 10 tai 20 vuoden välein, jotta rauhoitussäännökset vastaisivat tarkoitustaan joko poistamalla turhaksi tai haitalliseksi havaittu rajoitus tai lisäämällä rajoitus, jolle on tullut ennalta arvaamaton perusteltu tarve.

54 § Yksityisen luonnonsuojelualan rauhoitusmääräykset

Esitys:

- Metsästäjäliitto pitää tärkeänä, että yksityistä luonnonsuojelualuetta perustettaessa asianomaisen viranomaisen on tuotava maanomistajalle tietoon mitä oikeuksia hänen on mahdollista säilyttää luonnon kestävään hyödyntämiseen.

7 luku Luontotyyppien suojelu

-

8 luku Eliölaajien suojelu

85 § Poikkeaminen eliölaajien suojelua koskevista säännöksistä

Esitys:

- Poikkeusluvalla saatu saalis on hyödynnettävä

Esituksen perusteluteksteissä todetaan, ettei lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan alakohdan c katsota olevan tarpeen luonnonsuojelulain soveltamisalan osalta.

Kohta kuuluu: salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Tosiasiallisesti lakiluonnos pyrkii siis estämään saaliin hyödyntämisen jo ennen lupapäätösharkintaa sekä lintudirektiivin salliman mahdollisuuden käytön. Valkoposkihanhiin kohdalla poikkeusluvin ammuttujen lintujen haaskaus on jo aiheuttanut valtavasti kritiikkiä, kun lupaviranomainen on evännyt saaliin hyötykäytön.

Liiton mielestä kaiken eettisyyden, lajiyksilön arvostuksen, kestävä käytön ja hiilijalanjäljen pienentämisen nimissä lakiin ja sen perusteluihin on lisättävä/korjattava, että poikkeusluvalla tapahtuvan tappamisen tuloksena saadun saaliin ravintokäyttöön on aina tappamisluvan yhteydessä pyrittävä, mikäli saalis on hyödynnettävissä. Suomen lainsäädännössä ei tule hylätä EU-direktiivien suomia mahdollisuuksia toimia eettisesti, kansalaisia hyödyttäväksi sekä luonnonsuojelun päätösten hyväksyttävyyttä parantavasti. Valkoposkihanhiin poikkeuslupapyyynnillä saatu saalis hyödynnetään esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa.

Kun saaliin alkuperä on laillinen, se tulee voida käyttää hyödyksi. Vuonna 2021 saatu valkoposkihanhisalis merkitään ELY:n toimittamin merkein ja on tuhottava hautamalla tai polttamalla. Jo tappolupaharkinnassa on päädytty siihen, eläimet voidaan tappaa. Saaliin hyödyntäminen ei näiden toimenpiteiden jälkeen vaikuta saaliin määrään tai lailliseen saantoon.

9 luku Vaihanta, maahantuonti ja maastavienti

87 § Eliölajien hallussapito, vaihdanta, ja kaupallinen hyödyntäminen

Esitys

- Laillisesti haltuun saatu eläin- ja lintuyksilö tai sen osa on voitava pitää hallussa ja kuljettaa.

Lakiluonnos esittää, että rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön ja Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina esiintyviin lintulajeihin kuuluvien yksilöiden hallussapito, kuljetus, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi on kielletty. Vain Suomessa sallittujen riistalajien ja lintudirektiivin III-liitteen mainitsemien muutamien lajien yksilöitä voisi pitää hallussa, kuljettaa, myydä tai vaihtaa.

Lintudirektiivin II-liite luettelee EU jäsenvaltioissa metsästettävät lajit. Esityksen perusteella näyttää, että tällaisia EU-alueella laillisesti pyydettyjä lajeja ei saisi pitää hallussa tai kuljettaa Suomessa, jos ne eivät kuulu Suomen riistalajistoon. Metsästäjäliitto edellyttää, että laillisesti toisessa valtiossa haltuun saatu eläin- ja lintulajin yksilö tulee voida kuljettaa ja pitää hallussa! Tällä on vaikutuksia myös EU:n ihmisten ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta, eikä laillisesti haltuun saadun lajin yksilön hallussapitoa tai kuljettamista tule estää. EU:ssa on toimiva CITES järjestelmä ohjaamaan laillista eläinyksilöiden ja niiden osien kuljettamista ja estämään harvinaisten lajien myyntiä ja vaihdantaa.

88 § Eliölajien maahantuonti ja maastavienti

Eesitys:

- Metsästäjäliitto pitää CITES-säätelyä hyvin kattavana menettelynä, eikä katso, että valtioneuvoston asetuksella tulisi sitä tiukemmasta lajien hallussapidosta ja kuljetuksesta säätää.

89 § Poikkeukset eliölajien hallussapidon, vaihdannan, maahantuonnin ja maastaviennin kielloista

Eesitys:

- Poikkeuksena kielloista tulee säätää, että laillisesti aikanaan haltuun saatu eliölajin yksilö, jonka suojelustatus on myöhemmin muuttunut, on sallittua pitää hallussa, mutta sen myynti tai vaihtaminen on kiellettyä.

Laillisesti saatuja eläinyksilöitä tai niiden osia konservoidaan metsästysmuistoksi. Esimerkiksi aikanaan laillisesti saatuja vanhoja konservoituja haukkayksilöitä on edelleen paljon. Nyt sallittuja lajeja saatetaan joskus rauhoittaa tai rauhoituksia purkaa. Tällainen muutos ei saa vaikuttaa laillisesti haltuun saadun esineen hallussapitoon, mutta myyminen ja vaihtaminen on hyväksyttävää rajoittaa CITES-säädännön mukaisin tavoin, joka on nimenomaan tehty säätelemään eläinten kauppaa ja kuljettamista.

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

-

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

120 § Päätöksistä tiedottaminen

Esitys:

- Luonnonsuojelualueiden rajoituksista ja niillä sallituista luonnonhyödyntämistavoista tiedotettava

Luonnonsuojelulain tavoitteissa lain 1 §:ssä todetaan 4) -kohdan tavoitteena luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen. Yksi merkittävimpiä kestävä käytön tukemisen tapoja on antaa kansalaisille ajantasaista tietoa luonnonsuojelualan rajoituksista ja sallimisista. Varsin hyvä palvelu on esimerkiksi retkikartta.fi. Metsästäjäliitto esittää, että lakiin tulee kirjata velvollisuus Metsähallitukselle tai muulle viranomaiselle luoda karttapalvelu, joka voi olla retkikartta.fi, josta on mahdollista löytää luonnonsuojelualan rajojen lisäksi perustamisasetus tai selkeästi tiedot mitä alueella saa tehdä. Kestävä käyttöä ja retken suunnittelua tukee, jos kansalainen pystyy verrattain helpolla tavalla saada tietoonsa saako alueella mahdollisesti kulkea, sienestää, marjastaa, yöpyä, nousta maihin, tehdä tulen, mitä metsästää metsästyslain 8 §:n alueella tai yleisellä vesialueella jne.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

122 § Tiedonsaanti ja tarkastusoikeus

Esitys:

- Luonnonsuojelu synä kotirauhan rikkomiseen on määriteltävä tarkemmin.

Kotirauhan piiriin tai pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan tehtäville pykälän tarkoittamille toimille syyksi mainittu ”luonnon suojelemiseksi” on verrattain kevyt määritelmä. Kotirauhaa pidetään yleisesti niin merkittävänä, että ”luonnon suojelemiseksi” tulee määritellä huomattavasti tarkemmin, millainen luonnonsuojelutoimi oikeuttaisi kotirauhan rikkomiseen.

131 § Haltuunotto-oikeus

Metsästäjäliitto pitää muutosta metsästysvälineiden haltuunotto-oikeuden rajaamisesta erätarkastajalle tarpeellisena, sillä usein näihin välineisiin kuuluu myös ampuma-ase, jonka hallussapidosta säädetään ampuma-aselaisissa hyvin tarkasti.

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidätekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

Sen lisäksi, että luonnonsuojelualueilla sallittujen lajien pyynnistä päätetään perustamisäädöksin, ottaa esitetty luonnonsuojelulaki monin kohdin roolia myös riistaeläinten pyynnin kestävyyteen, jota säädellään metsästyslain, -asetuksen ja riistaviranomaisten toimin, joka on kahdenkertaista lainsäädäntöä.

Lisäksi luonnonsuojelulain tulisi ottaa muuttuva ympäristö ja lajisto paremmin ja adaptiivisemmin huomioon varsinkin suojelualueiden perustamisäädöksissä ja myös yleisesti.

Simenius Teemu
Suomen Metsästäjäliitto